

Štev. 6

Leto 9

Uredništvo in upravnništvo:

Izhaja dvakrat na mesec
Naročnina četrtletno 12 dinarjevLjubljana, Miklošičeva c. (palača Del. zbor-
nice), kamor paj se tudi pošiljajo rokopisi.

NEODVISNO GLASILO ŽELEZNIČARJEV, UPOKOJENCEV IN TRANSPORTNEGA OSOBLJA

Razprava o proračunu

Pol meseca je trajala razprava o proračunu v parlamentu. Dnevno časopisje se je razpisalo o govornih raznih gg. poslancev, ki so zelo mnogo govorili, saj je moralo predsedstvo parlamenta vpeljati celo permanentno zasedanje in skrajšati čas govora na 15 minut za vsakega govornika, ako je hotelo izvršiti delo po programu.

Dolgotrajna je bila razprava o proračunu Ministrstva saobračaja in sicer vsled tega, ker je svoječasi železniški minister g. Andra Stanič v dveh govornih ostro napadal delovanje sedanjega prometnega ministra ing. Radivojevića ter je zahteval njegovo takojšnjo ostavko. G. Stanič je zlasti kritiziral pogodbe za zgradbo gotovih železniških prog, s katerimi je naša država angažirana, da v teku 12 let izplača preko dve milijardi in sto milijonov dinarjev. Kritiziral je finančno politiko pri gradbenih načrtih ter je povdaril, da se zamorejo železnice graditi z gotovino, budžetnimi krediti ali pa potom posojil. Izgraditev železniških prog spada med eno prvih državnih potreb, vendar se mora pri današnjem težkem položaju tem vprašanjem posvetiti prav posebna pažnja. Ministrstvo za promet danes ne more izplačevati redno računov za premož. železniške proge in ostali material in se je nahajalo n. pr. na dan 1. jan. 1934 pri blagajni železniškega ministrstva za nad 127 milijonov že dospelih računov, ki niso bili poravnani, ter bodo nove obremenitve usodno uplivala.

Po predračunih in načrtih, ki jih je izdelalo pred 4 leti odelenje za gradbo železnic, bi znašali vsi efektivni stroški za zgraditev onih železniških prog, ki jih je minister za promet oddal tujim inozemskim družbam, samo eno milijardo in stopetdeset milijonov dinarjev, vendar bi bili izdatki gotovo še manjši, ker ne bi bilo treba plačevati kurzne razlike (ki znaša danes 28%), ne obresti in ne onih posebej odobrenih procentov, ki so vsebovani po pogodbah s tujimi družbami. Železnice bi bile zgrajene eno leto prej in bi imela tudi od tega država veliko korist.

Pri pogodbah s tujimi družbami pa je treba upoštevati še občutno oškodovanje države, ki je danes vezana na izplačilo vseh v pogodbah navedenih vsot z obrestmi in kurzno razliko vred neoziraje se na velik padec cen delovne sile pri nas, saj so bile plače delavstva tekom zadnjih let reducirane za 50%, kar vse bi prišlo v korist državi, če bi se proge izvrševale v lastni režiji z domačimi delavci in domačimi družbami. Tako pa gre ves ta veliki dobiček v žepe inozemskih kapitalistov, ki znajo z raznimi akordnimi sistemi izkoristiti in izžeti delavstvo. Te inozemske družbe ne grade same železnice, marveč jih oddajajo v podzakup jugoslovanskim družbam, inženjerjem in akordantom in sicer po 20—25% nižji ceni, kakor jo plača država tem inozemcem, ter je jasno, da hočejo tudi domače družbe iztisniti za se dobiček in vsled tega še bolj pritisnejo na delavca.

Po mnenju poslanca Stanića je za to oškodovanje, ki znaša okroglo 800 milijonov, odgovoren sedanji prometni minister, ker je te pogodbe sklenil in podpisal sam, ne da bi jih odobrilo narodno predstavništvo, ki je bilo tedaj že izvoljeno ter je v svoje kritije šele naknadno s finančnimi zakoni, v katerih je citiral le številke pogodb, dobil odobrenje brez vsake

razprave v parlamentu, ker poslanci sploh niso vedeli, za kako važne pogodbe da se gre.

V podrobni debati o proračunu Ministrstva saobračaja je odgovarjal minister Radivojević, ki je dokazoval, da so bile pogodbe v času, ko so se sklepale, sklenjene pod najpovoljnějšími pogoji, ker na izvršitev del z domačim kapitalom ni bilo misliti in so se morale skleniti pogodbe s tujimi družbami, ki so dale kapital na razpolago in s tem omogočile zaslužek domačim brezposelnim delavcem ter siromašnim slojem. Pri sklepanju pogodb je morala država seveda dati inozemskim družbam gotove koncesije, odobriti večjo obrestno mero, nuditi gotove oprostive od uvoznih carin, prevzeti riziko eventualne valutne razlike, kar pa se ne more smatrati za kako zlorabo ali oškodovanje države, kar dokazuje že dejstvo, da je glavna kontrola, katere naloga je čuvati nad državnim gospodarstvom, vse pogodbe gladko odobrila.

Debata o proračunu prometnega ministrstva se je vodila v glavnem okoli pravilnosti in nepravilnosti pogodb za gradbo železnic ter se je le malo časa posvetilo vprašanju položaja železničarjev, zlasti pa železniškega delavstva.

Le nekateri poslanci so podčrtali, da so prišli železničarji vsled vednih redukcij, ki se vrše od leta 1927 sem, zlasti pa so se izvršile leta 1933, v nevdržan položaj in da so takorekoč na robu propada. Tako slabo plačano osebje ne more odgovarjati za redno funkcioniranje naših prometnih ustanov, saj je nemogoče od delavca, ki zasluži na progji mesečno po Din 200.— do 400.— zahtevati še kako produktivno delo.

Ti poslanci, ki so orisali položaj osebja, so priporočali izpremembo personalne politike, uveljavljenje novih zakonov in delavskega pravilnika ter zasiguranje za življenje najpotrebnejšega eksistenčnega minimuma s povečanjem budžetnih kreditov, ker sedanji krediti ne bodo zadostovali niti za dosedanje plače, marveč se bo položaj osebja še bolj poslabšal.

Parlament je z ogromno večino sprejel od ministra saobračaja predlagani budžet brez vsakih sprememb ter ni odobril niti najmanjšega povišanja kreditov za plače delavcev in uslužbencev, iz česar vidi da so ti ti

Razprava o proračunu je torej v parlamentu končana in sedaj se bo bavil s proračunom še senat, da ga spravi pred 1. aprilom 1934 pod streho in ni pričakovati povečanja kreditov za delavstvo.

Železničarji si torej ne morejo delati nikakih upov na zboljšanje položaja v novem budžetnem letu, marveč morajo tudi v letu 1934-35 računati z dosedanjim položajem, z nadaljevanjem brezplačnih dopustov, skrajšanim delovnim časom, z novimi — mogoče še težjimi žrtvami. — Nič

da se začno sami zanimati za svoj položaj in sklepati o potih in ukrepih, ki naj vodijo do ukinitja redukcij in do zboljšanja položaja vseh trpečih in izkoriščanih. Ni zadosti, da kritizirajo v ožjem družinskem krogu, da tarnajo o težkem položaju med seboj, marveč potrebno je, da se vsi železničarji združijo in da začno združeni borbo za svoje interese, skupno z ostalim delavstvom Jugoslavije, ki enako trpi v brezposelnosti in vednih redukcijah.

Izplačajte delavcem dolžne zneske!

Delavska diferenca iz leta 1923 še ni izplačana. Kje so dijete delavcev za čas od 1. VII. 1930 do 14. XII. 1931? Nezakonito 10% zmanjšanje delavskih plač v letu 1931-1932.

O nevdržnem položaju delavcev smo v našem časopisu že večkrat pisali ter poročali o vseh intervencijah, ki jih je delavstvo potom svojih organizacij izvršilo pri vseh odločujočih oblasteh za zboljšanje položaja in za osiguranje vsaj najskromnejšega eksistenčnega minimuma. Kljub dejstvu, da se zavedajo odločujoči, da je položaj delavstva obupen, pa se do danes ni prav nič podvzelo, da bi se položaj vsaj nekoliko zboljšal, marveč so se ravno nasprotno izvršile še nove redukcije.

Značilno za naše razmere in za razumevanje gotovih krogov pa je dejstvo, da delavstvo kljub izredno težkemu položaju ne more priti niti do onih prejemkov, katere je že davno zaslužilo in ki mu po obstoječih predpisih pripadajo.

Od leta 1923 dalje čaka še par tisoč železničarjev na izplačilo delavske difference; mnogo prizadetih je med tem že umrlo, še več jih je bilo upokojenih, pretežna večina pa še nahaja v železniški službi pri znatno reduciranih plačah, skrajšanem delovnem času in brezplačnih dopustih. Rodbine umrlih enako težko čakajo na izplačilo difference, kakor upokojeni in še aktivni delavci, vendar kljub opetovanim odlokom Ministrstva saobračaja, Generalne direkcije in kljub direkcijskim okrožnicam ne morejo priti do davno zasluženega denarja. Deset let je preteklo odkar se je izvršila prevedba na urne plače in po preteku 10 let je delavstvo ljubljanske direkcije dobilo skupno komaj 20% na račun pripadajoče difference. Ostalih 80% se še nahaja v rokah uprave in delavec ne ve, če in kdaj bo zopet dobil kak nadaljnji obrok svojega prisluženega denarja.

Nič boljše kot delodajalec pa ne postopa s svojimi člani tudi bolniška blagajna, dasi je vsaj na papirju avtonomna institucija. Ni se branila uprava bolniškega fonda povodom izplačila delavske difference prispevkov tudi od difference in so ti prispevki zaračunani in odtegnjeni vsem prizadetim delavcem v platnih spiskih. Uprava bolniškega fonda pa do danes še ni smatrala za potrebno izračunati in izplačati višjo hranarino vsem onim delavcem, ki so bili v času od 1. septembra 1923 pa do dneva prevedbe v bolniškem staležu.

Pri takozvanih postranskih prejemkih je železniški delavec najbolj prizadet. Če prav vrši nočno službo, ne dobi doklade za nočno delo z motivacijo, — da ni nastavljen. Če prav mora vršiti po službeni potrebi dela izven svojega službenega mesta, ne

dobi in to zlasti ne progovni delavec, izplačanih dijet za službeno potovanje, ker se ga postavi pred alternativo, da gre delati brez dijet, ali pa mora ostati doma na brezplačnem dopustu. Delavski pravilnik predvideva zanj najmanj 20-dnevni zaslužek mesečno, a tudi ta določba ostane le na papirju, posebno pri progovnih delavcih. Isti delavski pravilnik predvideva tudi v § 178, da se bodo izplačale nelikvidirane dnevnice za službena potovanja za čas od 1. julija 1930 do 14. decembra 1931 še po določbah starega delavskega pravilnika, to je po Din 15.— in Din 17.— dnevno. Ta določba je uveljavljena že od maja 1933 in bo stara kmalu eno leto, vendar doslej še ni izvedena in prizadeti delavci težko čakajo na izplačilo pripadajočega jim zaslužka. Nestrpnost in kritiko delavstva lahko razume vsak oni, ki se zna uživeti v položaj prizadetega delavca, ki zasluži po Din 20.— do Din 30.— dnevno in dela morda 20 dni mesečno ter mora dnevno gledati propadajočo družino in stradajoče otroke.

Enak dolg, kakor je bila delavska diferenca iz leta 1923, je tudi novi državni dolg od 1. oktobra 1931 in 1. aprila 1932, ko se je delavcem znižalo njihove prejemke dvakrat po 5%, ker to znižanje ni bilo osnovano na nikakem zakonu ali naredbi. Tedaj uveljavljeni zakon o zmanjšanju prejemkov in na to kasnejša uredba o spremembah in dopolnitvah zakona o zmanjšanju prejemkov velja namreč samo za nastavljeno osebje, ne pa tudi za delavsko osebje, kar je že razsodil državni svet v slučaju konkretne pritožbe ter so delavci posameznih državnih ustanov ustanov koncem leta 1933 že dobili dotični procent povrnen. Samo pri državnih železnicah se to vprašanje tretira drugače in se hoče tudi delavce v pogledu zmanjšanja plač smatrati za neke vrste »nastavljenec«, samo, da bi obveljala izvršena redukcija že itak davno pred redukcijo nezadostnih prejemkov.

Ako sodimo po dosednji praksi državnih železnic, tudi v tem slučaju ni računati, da bi delavci potom prošeni in intervencij dosegli kak uspeh, marveč bodo morali tudi tu nastopiti sodnijsko pot.

Naj bo današnji apel v javnosti zadnji in naj železniška uprava pravočasno uvidi utemeljenost delavskih zahtev po izplačilu difference, dijet iz leta 1930-31 ter povračilu nezakonite redukcije plač iz leta 1931-32, ker le na ta način si bo železniška uprava prihranila velike zneske na advokatskih stroških ter obenem zopet nekoliko dvignila svoj ugled pri delavstvu. Če pa tudi ta apel ne bo zalegel, potem naj zopet izpregovori besedo redno sodišče ter prizna delavstvu pravico in prejemke, ki jim gre do.

Disciplinska obravnava proti vodilnim funkcionarjem saveza končana

Budžetno leto 1933/34 je prineslo železničarjem velika razočaranja, nove redukcije in še večjo bedo. Najtežje so bili prizadeti progovni delavci, katere se je poslalo na 4—12 dnevni brezplačni dopust ter je v njih družinah zavladala lakota.

Za 14. maja 1933 je sklical Ujedinjeni savez železničarjev v Ljubljano velik javen železničarski shod, da nastopi proti tem redukcijam in da zahteva eksistenčni minimum ter

stalno zaposlitev ob 8 urnem delovniku, da zahteva preskrbo za starost in onemoglost, ukinitve redukcij in neokrnjeno koalicijsko svobodo.

Ujedinjeni savez železničarjev je dokazal, da je res prava organizacija železničarjev, ki nastopa odločno za pravice osebja, ki ne išče nikakih miloščin ali protekcij, marveč zahteva pravico za vse, zahteva za pošteno delo tudi pošteno plačilo.

Isti čas, ko so na železničarje pa-

dali novi udarci, pa so »nacionalni prijatelji« železničarjev mesto prostestnih shodov in zahtev za zboljšanje položaja pripravljali veliko slavje z godbo in razvitjem zastav.

Povodom težkega položaja železničarskega obojja je izdal s. Stanko na lastno inicijativno letak na vse železničarje in delavce.

V tem letaku je ugotovil, da je železničar pretrpel nešteto redukcij, bil na brezplačnem dopustu, preстал večkratno znižanje plač, izgubil pravico za pravico in da se mu je vedno na novo odtrgaval pičlo odmerjeni kos kruha.

Pozval je železničarje, da ne smejo pozabiti na redukcije, izvršene v letih 1927—1932, ne na težke zimske mesece polne pomanjkanja, ko so bili na brezplačnem dopustu, ne na veliko bedo v družinah reducirancev, ki so že dve leti brez zaslužka na cesti in da po teh bridkih izkušnjah preteklih let ne smejo slediti še nadalje lepim frazam onih, ki jih namenoma zavajajo in le tolažijo z lepimi obljubami, ki se nikdar ne izpolnijo.

V letaku je ugotovil, da so progovni delavci že na do 12 dnevem brezplačnem dopustu, da se uvaja istočasno 10—12 urni delovnik, ko čakajo reduciranci zaman na zaposlitev in je položaj upokojenih delavcev obupen. Zakon o zaščiti delavcev ter zavarovanje za brezposelnost se na železnici ne izvaja in so v slučaju redukcije železničarji brez vsake zaščite in zaslombe.

Že pred redukcijami prejemki niso zadostovali niti za najbornejše preživljanje delavskih družin, vsako nadaljno poslabšanje pa pomeni za široke delavske mase popolno propast.

Ob 12. uri je dolžnost vseh železničarjev, da izpregledajo, strnejo svoje vrste in nastopijo pot borbe za zadnje pravice in za boljšo bodočnost.

Završalo je v zvezarskem taboru in gotova gospoda, (ki ve, da so ji ure njene oblasti nad železničarji štete in da se kljub visokim pozicijam v zvezarski protekcionistični organizaciji ne bodo mogli več dolgo vzdržati na površju in da bodo morali dajati za »odločno borbo«, ki jo vodijo zvezarji, pred vsem železničarji odgovor, ker so skrivni na težkem položaju, v katerem ječi danes progovni delavec in upokojenec), je hotela videti nove žrtve!

In res po par mesecih so dobili centralni odborniki Ujedinjenega saveza železničarjev Jugoslavije obvestilo, da je proti njim uvedena disciplinska obravnava, ker so dopustili nedopustno kritiko ukrepov uprave ter v letaku navajali obojje k rušenju reda in discipline. Za to se jih

obtožuje po tč. 25 zakona o državnem prometnem obojju, ki se glasi:

»Disciplinsko se kaznuje uslužbenec, ki stori bodisi namenoma ali po nepazljivosti prestopok, zlasti:

25. Vsako delovanje in vedenje, ki bi podpiralo izzivanje plemenske in verske mržnje, vsako delovanje in vsaka agitacija zoper idejo državnega in narodnega edinstva, nedopustna kritika postopanja vlade in njenih aktov, kakor tudi obstoječega reda, vsaka opuščitev progona vseh naštetih postopani.«

Veliko veselje je zavladalo med nekaterimi zvezarji, ko so zvedeli za ta ukrep in ni čudno, da so jih lastni člani obsojali vsled take škodoželjnosti.

Prišlo je do disciplinske obravnave pri Direkciji v Ljubljani, kjer pa so bili vsi obtoženi sodrugi oproščeni obtožbe v glavnem na podlagi dejstva, da državno tožilstvo, ki je najmerodajnejše oblastvo, ni pokrenilo kazenskega postopanja proti s. Stankotu kot piscu letaka, iz česar sledi, da v besedilu letaka ni ničesar protizakonitega.

Proti tej razsodbi se je zastopnik obtožbe pritožil na drugo instanco pri Generalni direkciji v Beogradu, katera odloča končno veljavno in je njena razsodba takoj izvršna.

Iz tega disciplinskega postopanja II. instance posnemamo sledeči izvleček:

»Korošec Blaža, Mravlje Teodorja, Žilič Ivana, Cerkevnik Angela in Renčelj Franca je obtožil disciplinski tožilec g. Smasek Franjo zato, ker so maja meseca preteklega leta sodelovali pri izdaji letaka, ki je bil namenjen železniškim delavcem in v katerem se kritizira postopek železniške uprave pri reduciranju plač delavcev v letih 1927, 1931 in 1932, uvajanje 4 do 12 dnevne brezplačne dopusta, podaljšanje delovnega časa na 10—12 ur dnevno, bednega položaja upokojenih delavcev, nizke delavske plače, ki so daleko pod eksistenčnim minimumom itd., s čimur so zagrešili disciplinski prestopok iz tč. 25 § 193 zakona o drž. prometnem obojju.

Disciplinsko sodišče II. stopnje je pretresalo osporeno razsodbo I. stopnje ter pritožbo kot vse ostale akte in je ugotovilo, da je razsodba sodišča I. stopnje pravilna in na zakonu osnovana in da se vsled tega potrdi.«

Tako je končano disciplinsko postopanje proti vodilnim sodrugom Ujedinjenega saveza železničarjev Jugoslavije, katerim so »prijatelji« iz zvezarskega tabora že napovedovali vislice, pa so bili zopet enkrat v svojih nadah razočarani.

Na železničarjih pa je, da preskrbe zvezarski gospodi tudi končno zasluzeno plačilo s tem, da korporativ-

no zapuste to organizacijo, ki jim ne nudi nikake zaslombe in koristi, marveč jih še pomaga vklepati v verige redukcij.

Železničarji naj izpregledajo in

naj uvidijo, da je njih edina rešitev v razredni železničarski organizaciji, ki ne bo v rokah visokih gospodov, marveč katero bodo vodili možje, ki bodo uživali zaupanje mase.

Občni zbor Podpornega društva železniških uslužbencev in upokojencev v Ljubljani

Prvi redni delegatski občni zbor Ljubljanskega podpornega društva je za nami. Vršil se je ob zelo majhni udeležbi članstva, ki je (žal na svojo škodo) postalo apatično ter so se obnega zboru udeležili v glavnem samo delegati, med katerimi imajo absolutno večino zvezarji.

Občni zbor se je vršil pod vtisom izredno uspešnega nakupa bivšega hotela »Tratnik«, ki se sedaj kot popolnoma rekonstruiran naziva hotel »Balkan« ter so ta nakup hvalili prav vsi funkcionarji, saj se je za ta nakup porabilo nad Din 2,100.000 društvenega premoženja ter je pričakovati — po izjavah funkcionarjev — da bo hotel donasal društvu velike dohodke. G. predsednik društva je še povabil vse delegate, da si ogledajo res moderno ureditve hotela, da bodo mogli članstvu poročati, kako lepo nepremičnino ima v Ljubljani.

Pri volitvah odbora sta bili predloženi dve listi ter se vidi, da so si tudi gg. zvezarji nekoliko v lasch. Potreben je bil krajši odmor, da so v tem času zlimali enotno listo, ki je bila odglasovana, dasi se je tudi proti tej listi oglašil nek delegat — delavec — s pritožbo, da ni na listi nobenega delavca, marveč sami nastavlenci in upokojenci. Zvezarji so tudi pri teh volitvah dokazali, kako znajo ceniti člane — delavce, katerim pač nalagajo dolžnost rednega plačevanja prispevkov, ne pripoznajo pa jim zmožnosti in pravice soupravljanja društva, ker pač niso zadosti »zanesljivi«. Na protest tega delavca se je de-

legatom milostno pojasnilo, da je na listi tudi en profesionist — seveda med namestniki odbornikov — in s tem je bila zadeva končana. Upamo, da bodo delavci tudi iz tega zglede črpali dober nauk za prihodnje volitve delegatov in da ne bodo več volili za delegate samo raznih načelnikov, progovnih mojstrov itd., marveč, da bodo že toliko sposobni, da si bodo izvolili delegate tudi iz vrst delavstva.

Članarina je ostala dosedanja Din 6.— mesečno in odpravnina pa Din 4.000.— za vsak smrtni slučaj. Sprememba pravil je bila odgodena do prihodnjega občnega zbora, da bo imel novi odbor zadosti časa zadevo dobro preštudirati in pripraviti nov načrt pravil.

Iz obračuna dohodkov in izdatkov ter statistike sledi, da ima društvo sedaj 11.302 plačujoča člana, da je izplačalo na odpravninah v lanskem letu Din 586.000.—, da so znašali razni upravni stroški in stroški za občni zbor nekaj nad Din 100.000.— ter da je društvo še dolžno za hotel »Balkan« Din 162.000.—. Ali je posojilo pri Kreditnem zavodu in Kreditni zadrugi v znesku Din 110.000.— že poravnano, o tem blaginjsko poročilo ne poroča in tudi člani niso bili tako radovedni, da bi to vprašali.

Pri slučajnostih so gg. delegatje rešili razne prošnje in pritožbe, odklonili anuliranje izključitve več članov ter se nato razšli z zavestjo, da so naredili ogromno delo, ki so ga kronali z ogledom hotela »Balkan«.

Pred skupščino Nabavljalne zadruge

V nedeljo, dne 25. marca, se vrši v Ljubljani zborovanje delegatov Nabavljalne zadruge ob 8. uri zjutraj v prostorih kina »Dvor«.

Dnevni red je važen ter je dolžnost delegatov, da zavzamejo k posameznim točkam dnevnega reda stališče, da zaščitijo interese članov. Dolžnost pa je tudi vseh zadrugarjev, zlasti onih iz Ljubljane, da se udeležijo kot poslušalci tega občnega zbora in da se sami prepričajo, ali je vodstvo zadruge res izvajalo vse zadrugne principe, ali so bili res vsi zadrugarji enakopravni, ali pa so tudi v zadrugi dvoje vrste člani — taki s pravicami in predpravicami ter drugi z dolžnostmi.

Za občni zbor so člani na posameznih voliščih stavili več predlogov, od katerih posnemamo v informacijo članom nekatere:

Sprememba volilnega reda.

Članstvo zahteva spremembo volilnega reda za volitve delegatov za glavno skupščino v tem pravcu:

- Volitve morajo biti tajne in se morajo izvršiti po proporenem sistemu;
- vsakemu članu naj se dostavi glasovnica na dom, in sicer v »Zadrugarju«.

Nakazila podpor.

Zadruga naj ukrene vse potrebne korake, da se bo pri nakazilih podpor iz podpornega fonda v prvi vrsti upoštevalo najnižje in najslabše plačane, nadalje naj ukrene vse potrebno, da se iz fonda za zidavo stanovanjskih hiš prejšnje Gospodarske poslovalnice zida v prvi vrsti stanovanja za nižje uslužbenice in delavce, ki so pač največ doprinesli z rednim nakupovanjem do velikih rezervnih fondov.

Počitniška kolonija.

Ustanovitev in zidava počitniške kolonije naj se odgodi, ker danes kolonija ne bi mogla služiti gmotno slabše situiranim, marveč bi se mogli posluževati ugodnosti v njej le boljše plačani zadrugarji.

STROKOVNA KOMISIJA ZA SLOVENIJO V LJUBLJANI

kot oblastni odbor URSSJ

sklicuje na podlagi sklepa z dne 11. januarja 1934 in na podlagi statuta URSSJ in njegovega pravilnika za Oblastne odbore za 18. marca 1934 svojo

oblastno konferenco

s sledečim dnevnim redom:

- Otvoritev konference:
 - konstituiranje konference,
 - volitev verifikacijske komisije,
 - volitev komisij za poedine točke dnevnega reda.
- Poročila:
 - tajnika,
 - blagajnika,
 - finančne kontrole.
- Gospodarska politika in položaj delavstva. Referenta Filip Utratik in Jurij Arh.
- Socialna zakonodaja. Referenti: Fr. Svetek, Lovro Jakomin, Franc Šober in Rado Čelešnik.
- Volitev novega odbora in finančne kontrole.
- Razno.

Konferenca se bo vršila dne 18. marca 1934 ob pol 10. uri dopoldne v veliki dvorani Delavske zbornice v Ljubljani.

Utrinki o demokraciji

(Predavanje sodruga Angelo Cerkevnik na V. (XXIV.) delavskem prosvetnem večeru, 24. februarja 1934.)

Demokracija pomeni ljudsko moč. Demokracija je vsebinsko in oblikovno uveljavljanje moči, volje in hotenja vsega ljudstva v vseh očitovanih izživljanja ljudske družbe. Demokracija pomeni v poslednji posledici vladanje vsega ljudstva. Demokracija je tista velika vrednota, ki raste na terišču tisočletih, da, celo milijonteri in milijonteri protislovij, je tista brezprimerna sila, ki iz boja med ognjem in vodo ustvarja parni stroj napredka in razvoja, je tista čudežna moč, ki iz zmede neskladnih glasov oblikuje blagovžno sozvočje življenja in vsakršnega gibanja vobče.

Demokracija je bila, je in še dolgo, dolgo bo — zgolj ideal slehernega zdravega ljudskega bitja.

Demokracija je umrla! Prav bučno podudarjajo. Demokracija je v krizi! Še bučneje oznanjajo. Nihče pa ne pomisli, da ne more umreti, kar se niti rodilo ni, le redki so, ki se zavedajo, da ne more biti v krizi, česar še nikdar ni bilo!

Demokracije namreč še ni bilo.

Demokracija je bila in je samo — ideal. Bili so samo plahi poskusi demokracije, bila je komaj bleda in papirnata podoba demokracije. Pa že ta bleda podoba grške, rimske meščanske demokracije se nam zdi v dobah, ko jo prevlečejo s čopičem, omočenim v barve mraka in teme, tako zelo le-

pa, vsega poželenja in hrepenenja vredna, da nehote vzklikamo: Demokracija je umrla! Demokracija je v krizi! Kako čez vse mere čudežna bi bila šele resnična demokracija!

Ali je takšna demokracija sploh možna?

Ne samo možna. Resnična in popolna demokracija je samo vprašanje časa! Toda!

Najprej se mora ustvariti osnova, dovolj široka in čvrsta osnova, da bo moči na njej zgraditi ogromno stavbo!

Koliko tisočletij se ta osnova že gradil! Koliko dragocene ljudske krvi je vbetonirano v tej podstavi! Ne smemo trditi, da ni doslej človeštvo doseglo pomembnih uspehov! Vprav nasprotno! Človeštvo je tik pred tem, da bo to podstavo dogradilo!

To najjasneje očitujejo stremjenja po odpravi slehernega demokracijel! Čudna in maloversna trditve, mar ne?

Pa je vendarle tako, zakaj želja po tretju oblikovne demokracije ni nič drugega nego želja po poenotenju celokupnega ljudskega hotenja, volje in moči, mrzlična želja po hitrem, naglem, čudežu podobnem izenačenju življenjskih sil in očitovanj slehernega in poslednjega uda človeške družbe. Na dlan je, da bi potem demokracija bila kaj lahko dosegljiv — ideal!

Prav ti ljudje, ki s posebno bučnim podudarkom oznanjajo blagovestje genijev, ki naj bi bili odrešeniki ljudstev in človeštva, prav ti ljudje v isti sapi pozabljajo, da ni, niti ne bo na svetu nikdar dveh ljudskih bitij, ki bi si bila do popolnosti enaka!

Ni ju, kakor ni na svetu dveh atomov

katerekoli snovi, ki bi si bila tako enaka, kakor je samo teoretično enaka matematična enojka matematični enojki. Podobnost je, enakosti ni! Le-ta je zgolj pojem, kakor n. pr. v matematiki ali v geometriji. Globoko smo prepričani, da je ena in ena dve, da sta si dve kocki enaki, ne zavedamo se pa, da v dejanskem in otiplivem življenju ni niti biti ne more dveh enot, ki bi bili prav zares enaki. Kadar seštejemo dvoje ljudi ali dvoje živali, imamo dejansko vedno samo enega in še enega človeka eno in še eno žival, zakaj dvoje ljudi in dvoje živali — oboje je samo matematična resnica, ki deluje zgolj s pojmi!

Kljub usodni zmoti pa vendarle slutijo, da je nekakšna enakost prav zares potrebna, da je za ostvarjenje demokracije neobhodno potrebna!

Ta enakost pa je drugačnega koval! Ta enakost je najpopolneje dosegljiva enakost pravice do uživanja dobrin vse proizvodnje ljudske družbe.

Z drugimi besedami:

Takšna enakost se bo dala ostvariti samo v družbi, ki bo vsa proizvajalna sredstva podružbala. Kadar bodo vsi ljudje nasproti proizvajalnim sredstvom v enakem razmerju, bo možna resnična in najpopolnejša demokracija!

Najtežja ovira resnične demokracije je — gospodarska neenakost! Zakaj neizpodbitno je: Kolikor gospodarske moči — toliko politične, socialne, kulturne in vsakršne moči sploh, toliko pravic! Gospodarske razmere so gonilna sila vsega življenja, vse živ-

ljenjske delavnosti. Ni ga bolj zanesljivega merila za pomembnost v vsem družabnem življenju, nego je gospodarska moč, s katero razpolaga posameznik, posamezna skupina ali posamezno ljudstvo.

Saj tudi naše ljudstvo pravi: »Denar sveta vladar!«

V trenutku, ko bo vsak človek razpolagal kot s svojo izključno lastnino zgolj s svojo delovno silo — se bo izpolnil poog svojih najpopolneje dosegljive enakosti vseh članov ljudske družbe. Večje enakosti ne bo človeštvo nikdar ustvarilo. O popolni enakosti, ki bi bila enaka matematični enakosti, ni mogoče govoriti. Takrat bo možna tudi najpopolnejša demokracija, zakaj demokracija pomeni moč ljudstva in ljudstvo bo vladalo, kadar bo gospodarska moč slehernega uda človeške družbe približno enaka!

Vse dotlej pa bo demokracija ostala samo ideal.

Ali naj to zategadelj zdaj zavržemo?

Zavržen ideal je — zavrženo življenje. Odreči se idealu pomeni: odreči se smiselnemu življenju. Življenje pa močno poudarjena želja — večnega gibanja!

To vprašanje je bilo skoraj odvisno.

Zaman bi namreč skušali demokracijo zavreči. Tudi če jo skušamo z besedami zavreči, tudi če še tako robantimo proti njej — mi vsi hrepenimo po njej. Vsi hočemo vladati, vsi hočemo temu življenju vzeti toliko, kolikor je vobče mogoče, vsi gledamo, da ne odidemo praznih rok. Da, celo naša sebičnost je porok za končno zmagajo demokracije!

IZ OBLASNIH SEKRETARIJATA

Topovi na ulicama Beča

Socialna demokracija je organizacija ljudi sa punim čovječanskim osjećajima, koja je sebi stavila za zadaću, da svojim svjesnim članovima, a i ostalim pripadnicima potlačene proleterske klase, redovnom, parlamentarnom borbom, na osnovu demokratskih principa, pribavi položaj u društvu i takav život osigura, kakav je dostojan današnje ljudske civilizacije. Nije se socialna demokracija nikad nosila mišlju, da bar koga drugog potlačuje ili izrabljuje, a najmanje se nosila mišlju, da to čini oružjem u ruci.

Nakon završetka prolijevanja krvi po imperijalističkom kapitalizmu za vrijeme svjetskog rata, nastale su u nekim zemljama okolnosti, koje su pogodovale tomu, da je i socialna demokracija došla do još vidnijeg upliva u državnoj upravi. Jedna od tih zemalja je bila Austrija, i u njoj je socialna demokracija postavila najbolje temelje za daljnji razvitak i napredak, te se dalje borila, da se u Srednjoj Europi osigura mir.

Beč — grad veselja i pjesme — bio je kula socialne demokracije, te je socialni poredak u njemu bio sistematski organiziran sa ciljem, da se predusretne resignacija od nevolje i gladi, a da Bečlija ostane uvijek veseo i raspoložen za pjesmu i humor.

Ali, imperialističkom kapitalizmu nije stalo do te lijepe bečke idile. On hoće da vlada, da potlačuje i da izrabljuje. Ne može se on zadovoljiti time, da samo živi, i ako je za to već izgubio svaki raison d'être, a socialna demokracija mu to ipak, silom prilika, morala da priušti. Smišljena je ataka na bečku idilu, na miran i spokojan život građana, ataka na mir u Srednjoj Europi, ataka na kulturnu tekovinu austrijskog Njemstva — na socialnu demokraciju. Smišljena sa planom i bez skrupula.

Fašizam, koji je u Austriji oličen u Dollfussu i njegovoj kršćansko-socialnoj stranci, a potpomognut od Heimwehra, organizacije programatskih beskičmenjaka i avanturista, a koji ujedno služe imperialističkim nastojanjima talijanskog fašizma, dao je izražaja svojoj snazi time, što je dekretom počeo rušiti predstavnike socialne demokracije u općinama i pokrajinama. Socialna demokracija nije htjela dozvoliti, da joj se tekovine jednostavno otmu, jer je ono, što je ona stvorila, njeno vlasništvo, a svoje vlasništvo treba i mora da brani, jer joj je tim vlasništvom omogućena i osigurana egzistencija.

Širom cijelog svijeta je poznato, kako i na koji način je fašizam iza-

zvao prolijevanje krvi najprije u Linzu, pa za tim u Beču, a onda u cijeloj Austriji.

Socialna demokracija se branila hrabro i svjesna, da ne brani samo živote pojedinih svojih članova i funkcionera, nego, da brani demokraciju uopće, da brani mir u Srednjoj Europi. Ali, protiv sredstava, kojima se fašizam, — specifični austrijski fašizam — služio u nastojanju, da uguši socializam u Austriji, te protiv topova, kojima se pucalo sa gradskih trgova i ulica na radničke nastambe, nije mogla socialna demokracija odoljeti. Topovi, granate i mine, u rukama svjesnih i nesvjesnih slugu imperialističkog kapitalizma, savladali su otpor proletera.

Dollfuss, ogrezao sav u proleterskoj krvi, sada triumfira i sudi onim nesretnim socialnim demokratima, koji su, braneći pravdu i mir, dopali ropstva ovog krvožednika, koji na »kršćanski« način (i kao kršćanski social) sprema inkviziciju momentano ušutkanom proletarijatu.

Hirtenberška afera je cijelom svijetu pokazala, da kapitalizam koji organizira programatske beskičmenjake i avanturiste u fašistički pokret, hoće da naruši mir u Srednjoj Europi. Tada se to barem prividno ili privremeno smirilo, zahvaljujući naročito željezničarima, svjesnim članovima socialno demokratske stranke u Austriji. Oni su najzaslužniji, da se je u ono vrijeme otkrilo skrovište, iz kojega se spremala ataka na mir.

Mi vjerujemo, da su ti naši drugovi-željezničari dobri i svjesni proleteri, socialni demokrati. Mi vjerujemo i u to, da će oni i opet svoje usluge staviti na raspoloženje organiziranom proletarijatu, kojega su i oni dio, da se postignu socialistički ideali: sloboda, pravda i jednakost.

Za to poručujemo našim drugovima željezničarima u Austriji, da potpomognu braću, ugnjetene proletere, te da, držeći se lozinke »SVI ZA JEDNOGA — JEDAN ZA SVE«, rame uz rame stupaju u proleterskim redovima, na obranu svojih prava — prava kulturnog čovjeka, te mira u Srednjoj Europi. Pozivamo drugove željezničare, da uskrate svoje usluge fašističkoj klikli, jer već i time pomažu pokret proletarijata.

Poručujemo s toga: Čuvajmo naše proleterske kulturne tekovine! Čuvajmo i branimo naše živote! Izgrađujmo sebi i potomstvu poredak, koji će nam osiguravati život, dostojan kulturnog čovjeka! Budimo duhom i tijelom na braniku socializma!

Željezničar.

Kuda to vodi?

U posljednje vreme često se u svima gradjanskim listovima piše obširno o velikim pronevjerjenjima u ovom ili onom mjestu i nadležstvu. Svima je jasno, da ta milijunska pronevjerjenja idu na štetu kako naroda tako i države. Sve dosadašnje afere i aferice bile su za širu javnost nepristupačne i retko se je kada koja rasprava po tom pitanju vodila javno.

O tim aferama i afericama danas i vradci na krovu pjevaju, a osim tih afera ima i mnogo drugih stvari, o kojima moramo da kažemo par riječi:

Mi u našoj zemlji imademo dosta prilično izradjeno radničko zaštitno i socialno zakonodavstvo. U tima zakonima imade modernih odredaba, koje predviđaju izvjesna prava za radnike, ali se ta prava u najviše slučajeva nepoštavaju ili se izigravaju od strane poslodavaca na štetu radničke klase.

Jedino je slučaj, da se ovi zakonski propisi poštuju kod onih preduzeća, gdje radnici imaju izgrađene jake stručne organizacije. Tamo gdje je slučaj, da su radnici dobro organizovani, tamo se plaća i prekovremeni rad, i radno je vreme regulisano, a i plate su sasvim drugačije nego onih, koji nisu organizovani.

Najbolji dokaz tome jesu prilike kod industrijskih željezničara. Zakonom o željeznicama javnog saobraćaja predviđeno je regulisanje dužnosti i prava naročitim pravilnikom, kojeg potpisuje Ministarstvo saobraćaja. Nadalje je u zakonu o zaštiti radnika predviđeno, da će se za saobraćajna, brodarska, telegrafska itd. preduzeća doneti Uredba o regulisanju radnog vremena. Taj zakon stupio je na snagu 28. februara 1922. godine, a donošenje ove uredbe predviđeno je u toku 6 mjeseci, dakle u augustu mjesecu 1922. god. trebala je biti donešena pomenuta uredba. Punih 11 godina ovo je pitanje ostalo

nerešeno, a industrijski su željezničari u pogledu radnog vremena eksploatisani beskrajno dugo, kako se to sviđi poslodavcu.

Na posljedku nakon mnogih intervencija naše organizacije Ujedinjenog saveza željezničara Jugoslavije, Ministarstvo saobraćaja sazvalo je 15. decembra anketu po tom pitanju, ali sa time, da je pozvalo samo predstavnike poslodavaca i njihovih korporacija bez predstavnika radnika. Udaluz kapitala Uzaluz sav trud i napor jer se položaj iz dana u dan sve više pogoršava, a one zaštite, koje bi radnicima pripadale, ostale su samo mrtvo slovo na papiru.

Kuda to vodi? Danas je krajnje vreme, da se i o tome vodi rasprava. Danas kad je standard života radnika i njegove porodice sveden ispod svakog minimuma uništavajuć radnu snagu i podmladak, koji će u budućnosti morati da preuzme u svoje ruke privredu i snagu naše države, potrebno je razmišljati da li će u gladi odgojen podmladak biti sposoban za život, da li će biti otporan i da li će biti sposoban radnik.

O tome treba da razmišljaju oni, koji su pozvani zato, da se staraju o životu i budućnosti svojeg naroda, i koji imaju da pazе, da se zakonske odredbe poštuju bez obzira kome naginje »Bog sreće«. Treba da se postojeći zakoni poštuju te da se doneše zakon o minimalnim nadnicama, kako bi se spasila radnička klasa, koja ima da predstavlja snagu i moć države.

Ovo je kod nas moguće rešiti samo na taj način, ako se postojeće odredbe zakona provedu u djelo, a provesti će se tek tada, kada će se svi radnici zavedati, da će jedino vlastitom snagom svi okupljeni u sindikalnim organizacijama i kroz borbu postići uspjeh.

Nevolje pružnih radnika

Nije to slučajno, da naš »Ujedinjeni Željezničar« iz broja u broj vapi za poboljšanjem položaja pružnih radnika. Taj vapaj imade svoje duboke i objektivne razloge.

Ma da njihov rad iziskuje najveći napon fizičke snage, k tome u zimi izložen hladnoći, a ljeti žeđi, koja ih umara do iznemoglosti, naši pružni radnici zarade jedva toliko da prežive. Nadnice su neizrecivo niske, a ako se k tome pribroje još iznosi glomaha i »besplatni dopusti«, to izlazi, da pružni radnik zaradi poprečno 4 do

5 dinara dnevno. Nevolja, koja iz toga proizlazi, manifestira se u raznim oblicima, a vrlo često bolešću. Nu tada je nevolja još samo veća; hranarinu prima radnik samo za onoliko dana, koliko je navodno u prošlom mjesecu radio. Sve to nisu pojedinačni slučajevi, već život, koji traje godinama.

Bolesnički fond trebao bi, po svojoj funkciji, da bude na ispomoći pružnim radnicima, a ne da ih tretira dvojako. Evo, što nam kažu dva primjera: jedan pružni radnik, zaposlen

Tisti, ki se prezirljivo izražajo o mizer-nem plebsu, celo tisti lovijo njegove glasove, celo tisti z vsem poudarkom prosijo za njegovo priznanje. Celu le-ti si hočejo dati potrditi svojo domnevo in svojo vero, da jim je uspelo uniformirati voljo, hotenje in možgane vsega ljudstva. Celu ti se venomer sklicujejo na namišljeno dejstvo, da je vse ljudstvo z njimi.

Celo ti, ki so v svojih glasilih v vsaki številki najmanj po desetkrat obsodili demokracijo na smrt, jo obsodili kot anahronizem starih, »gnilih« časov, celo le-ti v isti sapi in v istih člankih poudarjajo, da misli vse ljudstvo tako, kakor mislijo oni sami.

Pa ne samo to! Oni gredo še dalje! Oni ne zanemarjajo najočitnejših dejanj demokracije; udeležujejo se z navdušenjem, ki se zelo pogosto prelevi v najbolj nizkotno divjanje vseh — volitev . . . Ob še tako malo pomembni zmagi, ki so jo pri tem izrazitem demokratskem dejanju dosegli, hitijo bobnati v svet, da je demokracija v krizi, da je ne rabimo, da je gnila tvorba še bolj gnile zahodne Evrope, odkoder je naposled prišla tudi njihova »ideologija« o odrešniku-geniju . . .

Če demokracijo dejansko in načelno odklanjajo, čemu se potem bojujejo pod zastavami, na katerih so napisana zgolj vodila ljudskih množic? Tudi demokracija, kakršno imamo danes, demokracija, ki je zgolj odsev gospodarske neenakosti, ki je značilna za današnji gospodarski in družabni red, je nujna, je neobhodna in je naposled celo — dobra!

Tudi še tako meglena oblikovna demokracija, celo senca čeprav le oblikovne demokracije je boljša nego kakršnakoli resnična diktatura, zakaj oblika je nasprotstvo vsebine, ki naposled prehajata druga v drugo in ustvarjata tretjo vrednoto — nepretrgano spopolnjevanje demokracije. Vsaka vsebina menja obliko in vsaka oblika menja vsebino.

Pozabiti ne smemo, da je prav embrio demokracije bil tista sila, ki je baš majhnemu človeku in majhnim narodom dala jamstvo za obstoj in možnost za razvoj.

Zakaj demokracija je kakor voda. V vodi se naučiš plavati, v demokraciji se naučiš bojevati in zmagovati . . .

Brez demokracije ni različnih organizacijskih tvorbo, brez demokracije si ne moremo misliti tako neobhodno potrebnih očitovanj milijon in milijonterih nasprotstev, ki so neizbežen pogoj za ustvarjanje novih vrednot, napredka in razvoja.

Kje bi bilo danes toliko majhnih narodov, kje bi bila danes tako mogočna delavska gibanja, da ni bilo vsaj nekakšne sence demokracije.

Sicer pa je to vprašanje zgolj teoretično, zakaj demokracija, kolikor koli je je bilo, kolikor koli je je, je bila in je nujna posledica razvoja gospodarskih razmer.

Pa vendar! Izločimo za bežen hip to ugotovitev ter ponovimo še enkrat to vprašanje.

Ali bi n. pr. skandinavske dežele pomenile danes brez demokracije to, kar danes pomenijo? Ali je morebiti šel pisati

Karl Marx svoj »Kapitale« iz absolutistične Nemčije v bolj demokratično Anglijo zaradi meglene londonskega zraka? Ali se je v katerikoli absolutistično vladani deželi moglo razviti kakšno mogočno ljudsko gibanje? Vedno si je moralo ustvariti najprej vsaj neko senco demokracije!

Naj nas ne moti dejstvo, da je danes to gibanje v nekaterih deželah na videz in s silo zatrto.

Pregloboko se je prav v dobi demokracije vkoreninilo v krvi ljudskih množic, da bi ga mogla reakcija v resnici zatreti. On živi kljub vsem naporom reakcije, živi in celo — zori! Dozorelo pa bo ob prvi gospodarski in politični katastrofi, ki utegne zadeti vsako izmed dežel, ki so zatrle oblikovno demokracijo, še naprej! Ta katastrofa bo lahko nov svetovni pokolj, ki si ga nihče ne želi, ki se ga vsakdo z vsemi štirimi brani, ki pa bo kljub temu neizbežno prišel, zakaj nasprotstvo med produkcijsko obliko in nemožnostjo zadovoljitve produktivnih moči, t. j. delovnega ljudstva, bo v iskanju tujih eksploatacijskih ozemelj in virov, nujno privedlo do konflikta, ki se na obzorju že zdaj grozeče pojavlja.

Da bodo na videz zatrta gibanja živela svoje podzemeljsko vulkansko življenje s podvojeno življenjskostjo dalje, se morejo zahvaliti izključno le demokracijam, ki so jih prej omogočila in gibanjem, ki žive ter se nemoteno razvijajo v sosednih deželah. Le v demokraciji se morejo roditi in razviti velika ljudska, res ljudska gibanja.

Le v demokraciji so se rodili največji

umetniki in znanstveniki ter modreci! Velike umetnine, velik napredek znanosti — vse je bilo v tesni zvezi in odvisnosti z manj ali bolj popolno demokracijo.

Vselej, kadar se je demokracija močnejše razmahnila, vselej je tudi življenje močnejše in bičnejše utripalo.

Demokracija živi tako rekoč od trenutka, ko je človeku zaživela prva zavestna misel, zakaj ona je hrepenenje po izživljanju po slehernem človeškem bitju.

Kdor jo zanika, jo zanika, ker išče v praغوzdu drevo, v morju vodo, išče pa ne najde ne drevesa ne vode.

Kdor jo zanika je kakor človek, ki pogleda v sonce ter okrog sebe nič več ne vidi. Zakaj omamljen je od sončne svetlobe, od morskega veličastja ali gozdnega miru in pokoja.

Demokracija je najbolj zanesljiv barometer gospodarskih razmer.

Demokracija pa je, kadar ne more vršiti funkcije barometra, vulkan!

Kdor zavrže demokracijo, ravna kakor noj, ki vtakne glavo v pesek ter meni, da je s tem — pregnal zasledovalce . . .

Zgodovina je dokazala, da je človek znal biti slon, vol, semtertja tudi osel, nič manj pogosto pa — noj!

Na zmotah so se gradile resnice, stranpoča so vedla, zanesljivo na pravo cesto, diktature so bile in bodo zgolj porodne bolečine demokracije, ki je še ni bilo, ki pa zanesljivo prihaja . . .

Demokracija je na zmagovitem pohodu ter je ni sile, ki bi jo ustavila!

kod VIII. sekcije, bio je bolestan od 27. X. 1933. do 8. I. 1934. i za to vrijeme primio Din 920.— hranarine. (Ne velimo, da je dotični radnik dobio time i dovoljno za život.) Drugi radnik iste sekcije bolovao je u mjesecu decembru 23 dana, a na ime hranarine dobio je svega samo Din 110.—. Uzrok toj maloj hranarini navodno je u tome, što taj radnik u mjesecu prije oboljenja nije imao više nego 5 radnih dana. Ovo nije slučaj, već praksa. To je praksa i pored toga,

što je prvi član UNŽB, a drugi USŽJ. Ne možemo pretpostaviti, da bi tu pripadnost organizaciji mogla igrati kakvu ulogu.

Apeliramo na mjerodavne, da ovi ljudi, koji moraju jesti, stanovati, oblačiti se i t. d., a da bi to mogli, treba da imaju bar neku zaradu. Sa poprečnih Din 4.— do 5.— dnevno to se ne može. Dajte im rada i zarade, dajte im mogućnost da žive i da rade!

Glavna godišnja skupština podružnice USŽJ Gostilj

Godišnja skupština podružnice bila je održana 11. II. 1934, koju je otvorio predsjednik privremene podružničke uprave drug Šarić Marko, koji je izvjestio sve prisutne o radu privremenog odbora, koji je uspio, da u organizaciju prikupi u toku tri mjeseca oko 95% željezničara.

U posljednjim trem mjesecima bile su održane dve skupštine i tri odborske sjednice te je uprava primila i poslala ukupno 64 dopisa. Uprava stajala je u vezi sa svima forumima radničkog pokreta te je priredila i jednu zabavu za lokalni fond, koji sada raspolaze sa imovinom od Din 2.216.—.

Posle izbora područne uprave bili su aklamacijom birani i radnički povjerenici i to za povjerenike: Kranjc Anton, Mitrić Djuro, Sarić Jozo, Tomšič Jozo, Nusbau Stanišlav i za zamjenike: Juričić Pero, Petrović Pero, Ramljak Ivica, Franckenstein Josip i Partsch Josip. Posle izvršenih izbora ispregovorio je ispred oblasnog sekretarijata drug Zupančić, koji je pozdravio skupštinu, i kazao medju drugim:

Vašom vlastitom inicijativom obnovljen je rad podružnice prije tri mjeseca. Uvidjeli ste, da se danas najlakše bori protiv velikoga zla, koje nam je uslovio kapitalizam u cijelome svijetu, jedino jakim organizacijom, i vjerujem da će se vaše stanje dopravit, ako budete ostali čvrsto povezani u svoju organizaciju, pošto će ona voditi računa o tome, da vam se položaj popravi. Ovo nije nikakvo obećanje, jer je danas svakome dosta jasno, da je ovakvom stanju radničke klase kriv i radnik, koji se zavodi u razna društva, organizovana od protivnika radnika, i kojima je jedini cilj, da radnike podvoje i cepaju i pod firmom nacionalne borbe izrabljuju do skrajnosti. — Vaš rad u toku tri mjeseca pokazao je zavidne rezultate, jer ste uspjeli da organizujete 95% cjelokupnog osoblja ove željeznice, ali je dužnost da ovakvu cjelinu sačuvate.

Naša borba treba da se kreće u granicama postojećih zakona. Od ove borbe nesmiemo odustati, a naročito ne, kada vidimo, da se za ljubav poslodavaca ne provode odredbe zakona onako, kako bi

to moralo biti. Našoj borbi u ovim granicama i pored sviju nasrtaja niko neće biti u stanju stati na put i nadamo se da ćemo jedino tim putem doći bar do toga, da se Radničko zaštitno zakonodavstvo poštiva i primjenjuje na radnika onako, kako je u pojedinim zakonima predviđeno. 13 godina postoji Zakon o zaštiti radnika. On u § 6 tč. 5. predviđa da se ima radno vreme regulisati posebnom uredbom za sva saobraćajna preduzeća ali i pored toga što je predviđen rok od 6 mjeseci za donošenje ove uredbe, mi čekamo, a poslodavac nas iskorišćava bez ikakvih granica! Osim toga predviđeno je u Zakonu o željeznicama javnog saobraćaja, da će se dužnosti i prava osoblja, zaposlenog na privatnom saobraćaju, regulisati naročitim pravilnikom ali i pored svega toga nije se od strane mjerodavnih faktora posvetilo pažnje odredbama ovoga zakona, te je i danas položaj sviju saobraćajnih radnika na industrijskom saobraćaju potpuno neregulisan. Tek kad su i industrijski željezničari počeli voditi brigu o sebi, kad su se organizovali u svoju stručnu organizaciju i kad je ova počela da traži za svoje članove bar ono, što je Zakonom predviđeno, od tada su se počeli malo interesovati nadležni. Bila je sazvana anketa za donošenje uredbe o regulisanju radnog vremena na privatnim saobraćajnim preduzećima, ali sa time, da su na istu bili pozvani samo oni, koji predstavljaju kapitalizam i poslodavce, dok radnički predstavnici nisu bili pozvani, da se čuje i njihova riječ. Doznajemo da će se sazvat i ponovna anketa, na kojoj će uzeti učesća i radnički predstavnici.

U posljednje vreme počelo se je sve agilnije raditi i na podnošenju nacrtu za kolektivne ugovore. Sekretarijat je ove ugovore izradio na osnovu svih postojećih zakonskih propisa, pa se nadamo da će imati potpore od strane samih nadležnih vlasti.

Kapitalisti će se odupirati tome, da udovolje odredbama zakona, ali naš uspjeh zavisiće u našoj snazi i zato Vas pozivam nastojte da organizacija ostane onakva kakva je danas, jer samo to će biti garancija za uspjeh daljnji rad. Prije završetka apelujem na sve drugove, da u upravu podružnice, koju su sada izabrali, imaju puno povjerenja, jer su drugovi do sada pokazali da rade sa ljubavlju svi za jednoga a jedan za sve.

Svi prisutni odobravlju su govor drugu Zupančića i obećali da će ostati vjerni idejama u borbi za život.

Predsjednik drug Šarić pozvao je drugove, da vrše svoje članske dužnosti i ispravno a ujedno poziva radničke povjerenike i upravu podružnice, da i dalje vodi podružnicu sa onim elanom, kojim je podružnica i započela svoj rad.

Zabava podružnice Saveza željezničara u Gostilju

Naši vredni drugovi obnovili su rad podružnice u Gostilju, koja je bila za neko vreme prestala sa radom. Dne 1. novembra 1933 izabrali su privremeni podružnički odbor, koji je vodio brigu da ovu obnovljenu podružnicu čim više ojača. Uspjeli su da u kratko vrijeme u članstvo prikupe sve svjesne drugove i tako je nakon tromjesečnog djelovanja ove privremene uprave uspjelo da organizuju 95% željezničara ovoga preduzeća.

Svojim agilnim radom kako na organizacionom tako i na kulturno prosvjetnom polju pokazali su ovi drugovi u kratko vreme najvećih uspjeha. Za dne 10. februara o. g. priredili su zabavu, čiji je čist prihod namjenjen za jačanje lokalnog fonda, kako bi raspolagali sa nekom svotom, da mogu izdati pomoći onima, koji budu potrebni. Nije bio lagan posao, prirediti zabavu, jer je trebalo u prvom redu da se organizuje tamburaška sekcija, diletantska sekcija kao i ostale grupe ako se je htelo da zabava bude imala efekta koji se je htelo postići. Pri sastavljanju ovih sekcija istakao se je celi odbor odlično a za diletantsku grupu naročito se je istakao kao režiser drug Miloš Grahov-

vac. Za pjevački izbor odlično se je pokazao drug Velicki.

Odmah u početku zabave pjevački zbor pod ravananjem druga Velickog odpjevala je Radnički pozdrav. Posle toga pod režijom druga Grahovca odigran je pozorišni komad »Kolera«, koji je u svemu veoma dobro uspio.

Posle programa nastalo je veselje, ples, šaljiva pošta, tombola i šaljivi zatvor. Raspoloženju i veselju nije bilo kraja a svi prisutni bili su naročito raspoloženi ovakvom priredbom. Drugarice iz kolonije naročito su pokazale mnogo interesovanja jer su za tombolu darovale lepe darove za bife.

Da je zabava uspjela kako materijalno tako i moralno, dokazuje to što je cjelokupan prihod od zabave bio 2500 dinara, a čist prihod bio je 1652 dinara!

Nakon održane zabave odbor je zaključio, da će prva briga biti da se začne u Radnički Savez kulturno sportskih društava te osnovati sve potrebne sekcije a u glavnom prosvjetnu sekciju. Drugovima u Gostilju za njihova nastojanja izrazujemo svaku hvalu jer su pokazali u ovo kratko vreme, da u svakom pogledu zaslužuju priznanje.

Za ureditev bivalnic v Zagrebu

Izvoljeni člani upravnega odbora bolniškega fonda so predložili upravi fonda in g. sanitetnemu šefu v zadevi ureditve bivalnice za vlakospremno osobje v Zagrebu spomenico sledeče vsebine:

Podpisani člani upravnega odbora bolniškega fonda se obračamo do uprave fonda in do g. sanitetnega referenta s prošnjo, da bi se podvzeli vsi potrebni koraki, da se uredi prenočišče za osebne skupine v Zagrebu gl. kol. in za prenočišče za tovarne skupine v Zagreb-Sava, ker so ta prenočišča premajhna za veliko število vlakospremnikov, ki pridejo službeno iz Ljubljane, Maribora in Zidanega mosta. Vlakospremno osobje je potom organizacij že opetovano interveniralo tako pri ljubljanski, kakor zagrebški direkciji, da bi se razmere izboljšale, pa se doslej v tem pogledu še ni ničesar ukrenilo.

Prosimo oblasno upravo in g. šefa saniteta, da bi podvzeli potrebne korake pri Direkciji drž. železnic v Zagrebu, da

se da za vlakospremne skupine več sob na razpolago, da zamorejo res vzivati počitek, da bodo zamogli odpočiti nastopiti odgovorno eksekutivno službo. Prosimo, da bi se uredila bivalnica tako, da bi bile v eni sobi največ po tri postelje, da ne bi novoprihajajoči in odhajajoči motili ostalih pri počitku, ker danes na počitek v sedanji bivalnici sploh ni mislili.

V Zagrebu gl. kol. je za bivalnico določena cela dvorana, v kateri stoji okrog 16 postelj. Vlakospremniki morajo čakati eden na drugega, kdaj bo postelja prazna. Perilo se pri toliki uporabi premalo menja, v posteljah in kocih je vse polno prahu in vlakospremniki so primorani iti spat v neprežračene postelje. Tako so izpostavljeni raznim nalezljivim boleznim, vsled česar trpi škodo poleg uprave in člana tudi bolniški fond.

Prosimo za intervencijo, da bi se razpredni ured in radioniti premostili kam drugam in da bi se vsi ti prostori porabili za bivalnico, kopalnico in jedilnico ter primerno preuredili.

Stanovanjske odpovedi v Mariboru

Železničari v Mariboru žive res pod prav posebno zvezdvo in gotovi krogi poskrbe, da jim pripravijo vedno nova presečenja. Lep mir in zadovoljstvo je vladalo v Mariboru med osobjem, dokler se ni pojavila znana »tumpjevščina«, kateri je uspelo železničarje razdvojiti, nakar se je začelo medsebojno izigravanje, denunciacije, grožnje in »...« proti vsem, ki niso hoteli trobiti v nacionalistični rog. S pri avstrijskih jungschützih pridobljeno in nato ob primerni priliki odgovarjajoče pobarvano usposobljenostjo so se začele razne intrige, ki so imele za veliko delavskih družin usodne posledice, samo da so gotovi gospodje lahko dosegli in pokazali svojim ovciam potrebne »uspehe«.

In nazadnje! Ravno za Božič in Novo leto je večje število starih, v službi že osivelih delavcev v delavnici Maribor dobilo odpoved kolonijskega stanovanja in tem odpovedim so sledile druge in že tretje, a gotovi gospodje še nosijo po Mariboru sezname onih, ki bodo morali zapustiti kolonijsko stanovanje ter sporočajo svojim članom velike uspehe, da jim bodo priborili kolonijsko stanovanje.

Vse obsodbe je vredno to delovanje

gotove mariborske gospode, ki ne izbira sredstev in se ne plaši tudi pred sramotno, izmišljeno denunciacijo, samo da udari in škoduje onemu, ki noče spremeniti svoje barve, marveč ostane značajan pristaš delavskega gibanja.

Ni zadosti zvezarski gospodi, da je delavec v mariborski delavnici izgubil nad 50% svojih prejemkov, da se dela le po 7 ur dnevno, da še doslej ni izplačana diferenca, da je delavstvo izgubilo delavske zaupnike itd. itd. Vse to še ne zadostuje: treba je še novih udarcev, novih poniževanj in preganjanj, da se zlomi zavednost in upogne hrbe prav vsem železničarjem, da se v splošnem uvede hlapčevstvo, klečplazenje pred zvezarji in hinavščina, kar edino naj garantira delavcu siromašen obstoj v Mariboru.

Zadnji čas je, da uprava izprevidi, kam vodi ta zvezarska gonja in kako težke posledice zamore imeti.

Železničari pričakujejo, da bo železniška uprava zadevo odpovedi kolonijskih stanovanj natančno preiskala in dala težko prizadetim delavcem primerno zadoščenje s tem, da bo odpoved stanovanj v vseh onih slučajih, kjer niso utemeljene, anulirala.

Delavci kurilnice Maribor pri direkciji

V četrtek, dne 22. II. 1934, se je mudila pri direkciji državnih železnic v Ljubljani deputacija delavstva iz mariborske kurilnice, ki je predložila g. direktorju daljšo spomenico, iz katere posnemamo sledeče odstavke:

Izplačilo trošnin delavskemu osebju od leta 1931 v smislu svoječasni odredb delavskega pravilnika, ki je veljal do 1. julija 1930 ter v smislu čl. 178 delavskega pravilnika iz leta 1933. Ta člen predvideva, da se bodo izplačale nelikvidirane dnevnice za službena potovanja delavcev, izvršena v času od 1. julija 1930 do 14. decembra 1931 še po starih predpisih. Dasi je od uveljavljenja pravilnika preteklo že 10 mesecev, ta zadeva še ni rešena ter prosimo, da bi direkcija te stare trošnine blagovolila čimprej izplačati.

Ureditve delovnega časa v kurilnicah na tak način, da se uvede nedeljen delovni čas. Služba v kurilnicah dopušča, da se lahko uvede nedeljen delovni čas, kar bi bilo v velikem interesu osobja samega, pa tudi železniške uprave. Veliko število osobja stanuje daleč izven službenih edinic, katerim povzroča deljen delovni čas večje izdatke. Ker ne predstavlja uvedba nedeljenega delovnega časa (kakor je uveden v delavnici Maribor) za upravo nikake večje obremenitve, osobju pa je v veliko korist zlasti sedaj v teh težkih razmerah vsled redukcij plač, se obračamo do Vas, gospod direktor, da bi blagovolili tudi za kurilnice uvesti nedeljen delovni čas.

Izplačilo diference iz leta 1923. Z zadnjim okrožnico je bilo osobje obveščeno, da bo diferenca v obrokli izplačana, in sicer do julija 1934, vendar smo dobili doslej v letošnjem letu izplačan le en obrok. Že z ozirom na neznosni položaj, v katerem se delavstvo nahaja, prosimo, gospod direktor, za Vaše posredovanje, da bi bila diferenca čim hitreje v večjih obrokli izplačana.

Akordne premije. Tekom preteklih let se je premije v kurilnicah občutno znižalo, istočasno pa se je zahtevalo isto, odnosno še večjo storitev, kakor prej, ko so se premije izplačevale v primerni višini. Ker predvideva tudi delavski pravilnik možnost ureditve premijskega sistema, in sicer ob sodelovanju prizadetega osobja, se obračamo do Vas, gospod direktor, da bi odredili, da se vprašanje akordnih premij v kurilnicah definitivno reši z novim pravilnikom, ki naj odgovarja današnjim razmeram in omogoči delavcu za povečano produkcijo primerno odškodnino.

Regulacija uvečanil plač v smislu odloka Generalne direkcije. Delavski pravilnik predvideva v čl. 40, da odreja Generalna direkcija principe ter višino procenta za povprečno uvečanje osnovnih dnevnic, po katerem se morajo službene edince ravnati pri odrejanju uvečanil dnevnic v označenih mejah. V kurilnici Maribor obstoja možnost, da bi se vsled nizke določite povprečnega procenta uvečane pla-

če večjemu številu delavcev znižali prejemki. Pri tem bi bili prizadeti zlasti pomožni delavci, katerih stanje je že itak danes zelo težko. Prosimo, gospod direktor, da bi odredili, da ostanejo osobju zagantirane najmanj one plače, ki jih je do sedaj imelo in da se vsled določite nižjega povprečnega procenta uvečane plače, delavcem ta ne reducira, pač pa da se izvrši napredovanje v uvečanil plačah ter ukine praksa, da bi se pri napredovanju v osnovni plači istočasno reducirala uvečana plača, ker je s tem vsako napredovanje dejansko onemogočeno.

Ureditve delovnega časa okretničarjev, avizorjev in izdajateljv olia v kurilnici Maribor. Navedenemu osobju se je preteklo leto delovni čas izredno poslabšal ter se je ukinil osemurnik in določil turnus, glasom katerega morajo delati dva dni po vrsti dnevno službo, in sicer po 12 ur, dva dni po noči nočno službo enako po 12 ur in še le na to imajo peti dan prosto. Upamo, da bodete, gospod direktor, uvideli, da je tak turnus prenaporen ter je osobje mesečno v službi po 300 ur, dasi bi jim kot osobju v turnusu zaposlenem pripadal delovni čas maksimalno 240 ur s prostimi dnevi.

Deputacija je dobila na direkciji zagotovilo, da bo uprava podvzela vse, kolikor ji pač omogočajo nizko odobreni krediti, da se upravičenim željam delavskega osobja ugodí.

Pečar Karol

Dne 1. marca 1934 nas je za vedno zapustil vsem mariborskim železničarjem dobro poznani borec in agitator s. Pečar Karol.

36 let je bil neprekinjeno član razredne železničarske organizacije, prvi je pomagal graditi podružnico v delavnici Maribor, udeleževal se je pri delavskem pevskem društvu in je bil eden najbolj agilnih zaupnikov in agitatorjev socialnodemokratske stranke.

Vestno je služil delavskemu pokretu, ni poznal samega sebe in kakih egoističnih nagibov, marveč le interese celokupnosti. Vztrajal je v težkih borbah, ki jih je vodil železničarski proletarijat, ni klonil, ko so prišli udarci, marveč je vztrajal na odrejenem mu mestu do zadnjega.

Se kot 70 letni starček se ni ustrašil dolgega pota iz Ruš in ni ga manjkalo na nobenem sestanku ali shodu, da je bodril mladino in jo opozarjal na geslo: En sam nič, mi vsi moč!

Naj bodo nam vsem pri delu vzgled vrline in požrtvovalnost pok. s. Pečarja, ohranimo mu trajen spomin ter se mu oddolžimo za njegovo veliko delo s tem, da sledimo njegovim direktivam in požrtvovalno ter odločno delamo za osvoboditev delavskega razreda. Slava borcu s. Pečarju!

Organizirani železničarji.